

самостійну потребу і з'явилися на новому рівні – не тільки як економічна мотивація, а як самостійна господарська діяльність.

Формування туристичної галузі підпорядковується глобальним тенденціям. В сучасному постіндустріальному суспільстві туристичний бізнес все більше набирає гуманітарної направленості. Взаємозв'язок і взаємообумовленість світоглядного і економічного аспектів туризму потребує нового підходу до організації і управління цією сферою. Адже це одночасно і стиль життя, зміст буття і важливий господарський комплекс. Все більше верств населення живе туризмом і за рахунок туризму. Це потрібно враховувати при підготовці спеціалістів галузі, а також в цілому в системі освіти і виховання. У сучасному світі, де знання стають пріоритетною цінністю виробничого процесу, саме освіта і підготовка спеціаліста в даній сфері допоможуть зробити туристичну галузь конкурентноспроможною, тобто затратно-ефективною з стійким розвитком.

Основними напрямками реформування професійної освіти в соціо-культурній, а також туристичній сфері можна назвати – розвиток у спеціаліста професійної компетентності, тобто можливості самостійно реалізувати професійні знання; компетентності соціальної, а саме здатності до взаємодії, співробітництва; компетентності індивідуальної, тобто здатності до самомотивації, безперервної освіти, вдосконалення.

Сучасна педагогіка і психологія взяли напрямом на особистісно - зорінтовану організацію навчального процесу. Саме “інноваційна освіта”, яка повинна прийти на зміну “підтримуючій”, може забезпечити підготовку особистості й професіонала, так як орієнтує людину на вибір альтернатив, будується на принципі участі особистості в процесі прийняття важливих рішень на всіх рівнях.

У зв'язку з цим, інноваційні педагогічні технології – необхідна умова в підготовці висококваліфікованих туристичних кадрів. Професійна освіта кадрів для сфери туризму повинна зайняти своє достойне місце в стандартній системі навчальних закладів для того, щоб задовольнити підвищений попит на кваліфіковані кадри саме для цієї сфери економіки. Якщо ми зуміємо адаптувати професійну майстерність людських ресурсів до умов ринку, розвиток туризму в Україні повинен досягти світових стандартів якості та продуктивності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бауман З. От паломника к туристу //Социологический журнал, - 1995, № 4; С.10-14.
2. Безносок В. Туризм і його місце в соціально-економічному розвитку України //Регіональна економіка, - 2001, - №1.- С.232-235.
3. Панарин А. Искусшение глобализмом. – М.: ЭКСМО-Прес, 2002. – 416 с.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО, ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ

ОЛЕКСІЙ СКИБЕНКО

Донецький інститут туристичного бізнесу

Самодіяльний туризм – це спорт для будь-якого віку. Одним з його головних завдань завжди була масовість. Але більшість туристів займалося спортивними походами, досягаючи високих розрядів у спорті. Система спортивного туризму, в якій

за звання майстра спорту потрібно було успішно працювати більше десятка років і здійснити не менше 12 багатоденних походів, не змінювалась десятиріччями. Давно вже змінилися умови, звузилась географія проведення походів, виросло нове покоління, а вимоги до виконання нормативів при здійсненні походів залишилися тими самими.

Сучасний стан спортивного туризму передбачає необхідність реформування цього виду спорту і занять.

Необхідність у туристичних кадрах неухильно зростає: туристичні знання потрібні педагогам, які працюють з молоддю, спеціалістам у туристичних підприємствах, при готелях.

Якщо при підготовці спеціалістів, які зможуть провести похід вихідного дня достатньо навчання протягом 50 годин, то для проведення спортивно-туристичного, екстремального заходу необхідні спеціалісти більш високого класу.

Необхідні навчальні центри для підготовки не тільки керівників походів вихідного дня, а й спеціалістів в області спортивного, пригородницького та екзотичного туризму. Організатори цих видів туризму, наприклад, майбутні менеджери повинні отримати інструкторське звання в одному з видів туризму. Це дозволить самим проводити заходи з деяких видів спортивно-пригородницького туризму. Для спеціальних видів необхідно запропонувати спеціалістів – інструкторів, що мають повноваження в необхідному виді туризму (гірський, водний, спелео, скелелазіння тощо).

Система підготовки туристичних кадрів для спортивно-оздоровчого туризму базується на старих програмах, прийнятих декілька десятиліть тому. З тих пір кардинально змінилися умови життя більшості населення і змінилися обставини роботи громадського туристичного активу, чисельність якого зменшилась.

У пресі, на телебаченні майже не буває сюжетів на теми масового туризму. Це пов'язано з тим, що масовість його справді різко знизилась.

Більш за все туризм помітний там, де він підтримується держбюджетом. Це педагогічні навчальні заклади, де у навчальну програму входить туризм, а також задіяні центри туризму й краєзнавства для молоді. Але й там не вистачає викладачів – спеціалістів, що знають основи туризму, особливості спорядження і харчування і мають бажання працювати. Через низьку рекламу оздоровчого туризму в суспільстві, відсуття державна програма розвитку спортивно-оздоровчого туризму, немає держзамовлення на підготовку таких спеціалістів.

Адже навіть учителю початкових класів необхідно володіти більш широкими знаннями і досвідом, щоб організувати й провести, як мінімум, некатегорійний похід. Адже оздоровчий туризм входить у навчальну програму. Але в більшості навчальних закладів туристична підготовка проводиться не на належному рівні. Тому немає масовості в найпростішому оздоровчому виді туризму – походах вихідного дня. А як відомо, такі походи – це фундамент всіх інших видів туризму: багатоденних походів, змагань, всіх заходів дитячого й дорослого туризму. Необхідна тільки зацікавленість і мінімальний досвід. Можна відродити практику невеликих змагань, де на час ставлять і знімають намети, перестрибують з грудки на грудку, долають струмок. Усе це вимагає організації, якій необхідно вчитися. Раніше існувала чітка система підготовки громадських туристських кадрів, де навчали особливостям здійснення керівництва одnodенними походами і де готували старших інструкторів – тренерів для проведення категорійних походів. Настав час цю систему реформувати для сучасних умов.

Разом з державною системою масового туризму через установи освіти в країні розвивається приватна система організації пригородницького або екстремального

туризму. Ця система має невичерпний потенціал для пропаганди й розвитку активних форм туризму. Тут можуть застосовувати свої знання спеціалісти в області змагань з техніки пішохідного, гірського, водного та ін. видів туризму. Разом з тим, необхідно відзначити особливу небезпеку цих видів туризму. Щоб займатися проведенням екстремальних туристичних заходів, необхідно отримати ліцензію на право такої діяльності. Таких спеціалістів (для екстриму) необхідно готувати в школах туризму, на спеціальних курсах і після складання іспитів вручати посвідчення, які слід періодично підтверджувати. Така система існує в Європі, де готують гірських провідників, котрі мають право обслуговувати туристів.

Систему навчання туристських кадрів рекомендується застосовувати за модернізованою схемою, запропонованою С.І. Веретенниковим (табл.1).

Таблиця 1

Система підготовки кадрів у спортивно-оздоровчому туризмі

Базове навчання		Перепідготовка	
I ступінь	II ступінь	III ступінь	IV ступінь
Керівники походів вихідного дня	Учасники некатегорійних походів і походів I категорії складності	Учасники і керівники походів II-III складності	Учасники і керівники походів IV-VI категорій складності
Туристичні організатори		Інструктори-тренери туризму з видів	Старші інструктори-тренери з видів
Значкісти "Турист України"	Молодші інструктори туризму	Викладачі спортивно-оздоровчого туризму	Викладачі спортивного туризму, старші інструктори-тренери

Старші інструктори-тренери зможуть не тільки провести похід, але й навчити слухачів теоретично програвати екстремальні ситуації, практично їх виконувати, проводити ділові ігри, аналізувати конкретні ситуації, вирішувати поставлені завдання. При навчанні, на практичних заняттях і тренуваннях вони зможуть готувати майбутніх учасників небезпечних заходів реальному, а не навчальному страхуванню. У процесі відбору зможуть виявляти серед молодих слухачів найбільш здібних до організації окремих видів спортивно-екстремального туризму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Попчиковский В.Ю. Организация и проведение туристских походов. – М.: Профиздат, 1987.
2. Васильев И.В. В помощь организаторам и инструкторам туризма. – М.: Профиздат, 1973.
3. Подготовка общественных туристских кадров. – М.: Профиздат, 1968.
4. Веретенников Е.И., Дрогов И.А. Общественный туристический актив. – М.: Профиздат, 1990.

5. Дрогов І.А., Фадсев Б.Г. Подготовка и повышение квалификации кадров самодеятельного туризма. – М.: Турист, 1987.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ІНСТИТУТАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗА ОСВІТНІМ НАПРЯМОМ “ТУРИЗМ” (0504), СПЕЦІАЛЬНІСТЮ “ТУРИЗМ”(050400)

ОЛЬГА ЖДАНОВА

Львівський державний інститут фізичної культури

Незалежна Україна прагне до розвитку сфери туризму. Її все частіше розглядають як сферу економічної діяльності, здатної давати прибутки, впливати на економічний стан міст, областей, регіонів.

Разом з тим, знизилась увага до туризму як сфери педагогічної, виховної діяльності, вивчення рідного краю, патріотичного виховання молоді, корисного проведення дозвілля, засобу оздоровлення, відновлення працездатності загартування, активного відпочинку та фізичної підготовки.

Туризм традиційно культивується в загальноосвітніх школах, вищих закладах освіти різних рівнів акредитації, за місцем роботи. Туристичні заходи проводяться в рекреаційних установах: санаторіях, профілакторіях, будинках і базах відпочинку.

Подальший розвиток активних форм туризму, популярних серед різних верств населення, не можливий без відповідного кадрового забезпечення. Фахівці зазначеного профілю повинні готуватися в інститутах фізкультури, де є змога отримати комплекс знань з теорії та методики фізичного виховання і оздоровчого тренування, лікарського контролю, програмування фізичних навантажень, безпеки оздоровчих занять та ін.

Опитування вчителів загальноосвітніх шкіл і керівників Центрів краєзнавства, туризму та екскурсій учнівської молоді, яке проводилось в рамках наукового дослідження співробітників кафедри рекреації та оздоровчої фізкультури ЛДІФК, підтвердило недостатність туристичної підготовки вчителів та потребу у фахівцях, озброєних знаннями з оздоровчо-туристичної діяльності.

Керівництво ЛДІФК, в зв'язку із зростаючою потребою у фахівцях із туристичною підготовкою, запровадило в рамках спеціальності “Фізичне виховання” спеціалізацію з спортивно-оздоровчого туризму.

Спеціалізація, яку опановують студенти випускного курсу, триває, згідно навчального плану, 162 академічних години, включаючи практику – 72 години. Така кількість годин для підготовки кваліфікованих фахівців з проведення оздоровчо-туристичної діяльності є вкрай не достатньою.

У 2003-2004 навчальному році ЛДІФК першим із ВНЗ фізкультурного профілю розпочав підготовку фахівців спеціальності “Туризм” (050400), напрямку освіти “Туризм” (0504). Однак це не стало вирішенням проблеми підготовки кадрів для спортивно - оздоровчого, активного туризму. Справа в тому, що підготовка бакалаврів туризму, здійснюється за єдиним для всіх вищих закладів освіти, які отримали відповідні ліцензії, навчальним планом. Тобто ЛДІФК, Географічний факультет ЛНУ ім. Івана Франка, Інститут туризму Прикарпатського університету імені Василя